בס"ד

עמירם אלבה

תשע"א amiramelba@gmail.com

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

לתשומת ליבכם: הערות שלי ב"מקורות" מופיעות בכתב קטן יותר.
רש"י שהינו מתוך רשימת המיצ"ב מובא באותיות כתב רש"י.

דגשים לפרשת נשא

במדבר פרק ה'

<u>פסוקים א-ד: שילוח טמאים מן המחנה</u>

על מה מדובר?

- מתי נאמרה הפרשה
- ג' מחנות - טמא מת משולח ממחנה שכינה, זב משולח ממחנה לויה., מצורע משולח ממחנה ישראל.
- באיזה זמנים ובאיזה תקופות מתקיים השילוח

דגשים מרכזיים:

- חביבות עם ישראל. השכינה שורה בתוכנו.
- קיום דבר ה'.
- חומרת הפגיעה בין אדם לחברו (מצורע)
- נושא שאינו חוויתי במיוחד לילדים - לא נאריך הרבה.

פירוט ומקורות:

<u>רש"י (פסוק ב'):</u> וישלחו מן המחנה. שלש מחנות היו שם בשעת חניתן:
תוך הקלעים היא <u>מחנה שכינה</u>,
חנית הלוים סביב כמו שמפורש בפרשת במדבר סיני היא <u>מחנה לויה</u>,
ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא <u>מחנה ישראל</u>.
<u>הצרוע נשתלח חוץ לכלן</u>,
<u>הזב</u> מתר במחנה ישראל ו<u>משלח מן השתים</u>,
<u>וטמא לנפש</u> מתר אף בשל לויה ואינו <u>משלח</u> אלא <u>משל שכינה</u>, וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים (סז)

<u>רמב"ם (הל' בית הבחירה פרק ז הלכה י"א):</u> "שלש מחנות היו ישראל במדבר... וכנגדן לדורות: מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל, ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לויה, ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה...".
<u>הערה:</u> אפשר לצייר זאת.

<u>רמב"ם (הל' ביאת מקדש פרק ג' הלכה א', י'):</u> "מצות עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר וישלחו מן המחנה... וכשם ששילוח טמאים מן המקדש בעשה כך אם נכנסו עוברים בלא תעשה שנאמר ולא יטמאו את מחניהם...". <u>הערה:</u> רלונטי גם להיום

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

שלדעת כולם אי אפשר להיכנס למקום המקדש עצמו גם אם טובלים במקוה ומיטהרים מטומאת זב כי עדיין אנו טמאי מתים.

<u>אבן עזרא (פסוק ד'):</u> "והטמאים בנסעם יסעו בין דגל אפרים למחנה דן על דרך סברא, כי לא פורש".

<u>ילקוט שמעוני</u>: "חביבין הן ישראל שאע"פ שהן טמאין שכינה שרוייה בינהם"

<u>ליקוטי אנשי שם:</u> ראה הוא יתברך והנה יאמר נא ישראל אין שכינה שורה רק במשכן וסביביו במחנה לויה כי על כן עשה עיקר מנשיאת ראש בני לוי ומחנותם סביב למשכן ככל הכתוב במקראות, ע"כ למען ידעו בני ישראל כי גם במחניהם שכינה שורה אתם על כן צוה למו וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכו" .

<u>רש"י (פסוק ב'):</u> "פרשה זו נאמרה ביום שהוקם המשכן ושמונה פרשיות נאמרו בו ביום...".

<u>גמרא גיטין דף ס':</u> "דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לוים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה".

<u>ספר החינוך:</u> ע"כ במקום הקדוש והטהור אשר רוח אלוקים שם, אין ראוי להיות בו האיש המלוכלך בטומאה" (מצוה שס"ב)

<u>דברים ח', ד' (על משמעות הראות השכינה במחנה):</u> "שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה". הגנה מאויבים, בריאות הגוף והנפש תנאים טובים ללימוד וברכה.

<u>רמב"ן ויקרא י"ג, מ"ז (בעניין צרעת):</u> "והבגד כי יהיה בו נגע צרעת" – זה איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועוון יתהוה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו, להראות כי השם סר מעליו... שלא יבא העניין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה".

<u>ליקוטים ב"רב פנינים" (פסוק ד'):</u> "ויעשו כן... כאשר דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל, יתכן כי כאשר דבר ה' אל משה טרם יספיק משה לאמר להם לישראל, עשו כן בני ישראל מסברא, באומרם כי לא על חינם עשאם הקב"ה דגלים ממין מחנות מלאכי מרכבתו אם לא לשכון בתוכם, עם שלא יבצר היות יותר קדושה במחנה שכינה ומחנה לויה כנודע, מכל מקום גם בתוכם ה'"

<u>במדבר פרק ה' פסוקים ה-ח: דין הגוזל ונשבע על שקר (וגזל הגר)</u>

על מה מדובר?

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

- נאמר כבר בויקרא פרק ה' וכאן מתחדש שני עניינים (רש"י)
- למעול מעל – גוזל ונשבע על שקר.
- אם הודה מעצמו משלם קרן (אשמו) וחומש לנגזל.
- גר שאין לו גואל ומת – משלמים לכהן שבאותו משמר.
- בנוסף – מביא איל לאשם.

דגשים מרכזיים:

- הצער והכאב של הנגזל.
- האומץ הדרוש לחזרה בתשובה. ("והתודו")
- חיוב אשה במצוות לא תעשה ("איש או אשה כי יעשו").
- מידת החמלה והיחס לגרים שאין להם משפחה.
- חומרת שבועת שקר (בחריפות אך בקצרה).
- מעלת הכהנים (האשם המושב לה' לכהן)

פירוט ומקורות:

<u>רמב"ם:</u> איזה הוא גנב--זה הלוקח ממון אדם בסתר ואין הבעלים יודעין, כגון הפושט ידו לתוך כיס חברו ולקח מעותיו ואין הבעלים רואין; וכן כל כיוצא בזה. אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיה ובחוזק יד, אין זה גנב אלא גזלן... (הלכות גניבה פרק א' הלכה ג')
גנב שהעידו עליו עדים כשרים שגנב, חייב לשלם שניים לבעל הגניבה: אם גנב דינר, משלם שניים; גנב חמור או כסות או גמל, משלם שניים בדמיה. נמצא מפסיד כשיעור שביקש לחסר את חברו. (שם, הלכה ד')
הגנב שהודה מעצמו שגנב--משלם את הקרן, ופטור מן הכפל: שנאמר "אשר ירשיעון אלוהים, ישלם שניים לריעהו" (שמות כב,ח), לא המרשיע את עצמו משלם שניים. והוא הדין לכל הקנסות, שהמודה בהן פטור. (שם, הלכה ה')

איזה הוא גוזל, זה הלוקח ממון האדם בחוזקה: כגון שחטף מיטלטלין מידו, או שנכנס לרשותו שלא ברצון הבעלים ונטל כלים משם, או שתקף בעבדיו ובבהמתו ונשתמש בהן, או שירד לתוך שדהו ואכל פירותיה, וכל כיוצא בזה--הוא הגוזל, כעניין שנאמר "ויגזול את החנית מיד המצרי" (שמואל ב כג,כא; דברי הימים א יא,כג). (הלכות גזילה ואבידה פרק א' הלכה ב')

כל הגוזל--חייב להחזיר הגזילה... בין שהודה מפי עצמו, בין שבאו עליו עדים שגזל--הרי זה חייב לשלם הקרן בלבד... (שם הלכה ד')

כל מי שנתחייב ממון לחברו הישראלי, וכפר בו ונשבע על שקר--הרי זה חייב להחזיר לו הקרן שכפר בו, והוספת חומש; וחייב בקרבן, והוא הנקרא אשם גזילות. (הלכות גזילה ואבידה פרק ז' הלכה א')
אחד הגוזל, או העושק, או הגונב, או שהלווהו, או שהפקיד אצלו, או מצא אבידה וכיחש בה, או שהייתה ביניהן שותפות ונשאר לו אצלו ממון, או שעשה לו מלאכה ולא נתן לו שכרו. כללו

עמירם אלבה
תשע"א amiramelba@gmail.com

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

של דבר: כל שאילו הודה חייב לשלם בדין, וכפר ונשבע--משלם קרן וחומש, שנאמר "וכיחש בעמיתו בפיקדון . . ." (ויקרא ה,כא).(שם, הלכה ב')
כמה הוא החומש, אחד מארבעה בקרן: שאם גזל שווה ארבעה ונשבע, משלם חמישה; ואם הייתה הגזילה קיימת, מחזיר אותה ונותן דמי רביע שלה. (שם, הלכה ז')
אין הנשבע על כפירת ממון משלם חומש, עד שיודה מעצמו; אבל אם באו עדים, והוא עומד בכפירתו--משלם הקרן בלבד על פי עדים, ואינו משלם את החומש: שהחומש עם הקרבן לכפרה הם באים, ואינו מביא אותן אלא על פי עצמו. (שם, הלכה ח')

<u>עפ"י רש"י (פסוק ו'):</u> ... פרשת גוזל ונשבע על שקר, היא האמורה בפרשת ויקרא... ונשנית כאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה:
1. אין חייב חומש ואשם עד שיודה בדבר ולא אם התחייב עפ"י עדים ולומדים זאת מהפסוק "והתודו".
2. גזל הגר שמת ואין לו יורשים – ניתן לכהנים.

<u>רש"י (פס' ח'):</u> "וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים... אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים"

<u>מצות וידוי:</u> לימוד מצות עשה – להתעכב בה יותר לפני יום כיפור.

<u>ספור לדוגמא:</u> התהליך שעובר על האדם שגזל ובסוף לא ישן בלילה מרוב צער על מה שעשה והוא בא לשכן כדי להשיב. אולי בעל הבית עבר דירה וצריך ליסוע כדי לבקש סליחה. וכמה זה קשה? האם בסופו של דבר זה נמחל לו? לא, הוא צריך לבקש סליחה גם מה' ולהביא קרבן. המעל הוא מעל בה' ולא רק בחברו. ה' אוהב אותנו וזה מצער את ה' כאשר אנחנו פוגעים בבריותיו. צריך לטרוח, להוציא מכספך ולקנות אייל ששוה סכום מכובד (שני שקלים). והוא טורח לעלות לירושלים ומגיע אל הכהן, ושם הכהן והמקדש משפיעים עליו. הוידוי וסמיכת הידיים זה השיא. (טוב לתת חיבור על העובר על גזל)

<u>קידושין ל"ה ע"א (חיוב אשה במצוות לא תעשה)</u>: "אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא : 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם' השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה". <u>דוגמא</u>: חמץ בפסח, וניתן לבקש עוד דוגמאות מהילדים.

<u>ספר החינוך</u> (בעניין הגרים): "... כי השם בחר בישראל להיות לו לעם קדוש... וכמה היא דרך נעימות וחמדה להתחסד ולגמול טובה לאשר הניח אומתו וכל משפחתו... (מצות תל"א)

<u>ספורנו</u>: "כי אמנם הגוזל אותו מחלל שם אלוקיו בעיני הגר שבא לחסות תחת כנפיו, ולכן יקרא מועל בקודש". <u>הערה</u>: הזעזוע מגזל הגר, ניתן לתאר שלאחר שגזל את הגר, הוא חושב כמה לא יפה שציער את הגר שבא מארץ רחוקה, אולי בגללי הוא יעזוב אותנו חזרה וילך לארצו? איך יכלתי לעשות זאת?

<u>פרק ה' פסוקים ט-י: נתינת מתנות כהונה לכהן.</u>

על מה מדובר?

- תרומה נתנת לכהנים, אך הבעלים יכולים לבחור לאיזה כהן לתת, אך לאחר הנתינה זה עובר להיות של הכהן. (ביכורים ניתנים לכהן של המשמר)

דגשים מרכזיים:

- הנתינה לכהן מעלה את ישראל.

פירוט ומקורות:

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>ספורנו: "וכל תרומה...לכהן לו יהיה"</u> - כבר באר הקבלה שהתרומה האמורה בזה המקום היא הבכורים הנקרבים לאל ית' כמו שמנהג להקריב בכורים לבעל הקרקע ... ואמר כאן שכמו שגזל הגר המושב לה' הוא נותנו לכהן של משמר כמו כן הביכורים הנקרבים לאל ית' הוא נותנם לכהן של משמר".

<u>ספורנו: "ואיש את קדשיו לו יהיו"</u> – "אבל שאר קדשים והם תרומות ומעשרות אע"פ שהם מוקדשים לה' אינם לשום כהן מיוחד אלא לאותו כהן שיתנום אליו הבעלים שטובת הנאתן לבעלים וזכות הבעלים לתת לאיזה כהן שירצה".

<u>ספורנו:</u> "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" – "אבל כשהאחד מהבעלים יתן לכהן איזה קודש, לא יהיה עוד בכלל קדשיו, אבל לו יהיה , לכהן המקבל, ולא יוכלו הבעלים ולא שאר הכהנים להפקיעו ממנו".

<u>עפ"י עין אי"ה ברכות ס"ג</u>: עניין נתינת התרומה לכהנים לא מדין צדקה אלא כהכרה בגדלותם ובתפקידם ומתוך רצון להיות שותף במפעל שלו ומתוך כך הנותן מתרומם. וכפי שתרומה להחזקת ת"ח זו השתתפות של הנותן ועל ידה הוא עצמו מתרומם.

<u>ליקוטים המובאים בחומש רב פנינים (פסוק י'):</u> "והלווים עובדים עבודת המקדש בעד כלל ישראל, ע"כ מהראוי והנכון שעם בני ישראל יפרנסום בכבוד ויתנו להם התרומה והמעשר בכבוד גדול, ועוד טעם אחר כי התרומה והמעשר צוה הקב"ה לתת לכהנים והלוים והכל לטובת ישראל, כי כל בני ישראל צריכים השפעת הברכה והטוב אבל אין בכוחם להשיגם, אבל שבט לוי כהני ה' משרתי אלוקינו, ידם רב להם ליגע בצינור השפע ולהוריד ברכה..."

<u>רש"י:</u> "אם אתה מעכב מתנות הכהן, חייך שתצטרך לבא אצלו, להביא לו את הסוטה". לא נביא רש"י זה לילדים , אך רש"י זה חשוב לנו להבנת ההתעלות של הבית ע"י נתינת התרומה לכהן. אם אין התעלות – ישנם סיבוכים.

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

<u>פרק ה' פסוקים י"א – ל"א דין סוטה</u>

על מה מדובר?

- פסוקים י"א- י"ד: מיהי אשה סוטה? קינוי (שני עדים), סתירה (שני עדים) אך אין אפילו עד אחד שנטמאה. קינוי= אל תסתרי עם איש פלוני.
- פסוקים ט"ו – י"ח: הבאתה לכהן, הכנת המים , פריעת ראשה והבאת המנחה.
- פסוקים י"ט – כ"ד: השבועה
- פסוקים כ"ה – ל"א: פירוט המנחה, השקיית האשה ותוצאתה.

דגשים מרכזיים:

- הכבוד והאהבה הראויים לבניית משפחה.
- הטירחה הגדולה כדי שהאשה תוכל לחזור לבעלה ולחיות איתו בשלום, במידה ולא חטאה. (ספר החינוך) והשכר על כך (ונזרעה זרע).
- השאיפה שהאשה תודה ולא תמות, במידה וחטאה והטירחה לשם כך. (שעורים, ללא שמן ולבונה, פריעת ראש, מתכסה בשחורים, אם נקרעו – נקרעו, הורדת תכשיטים, שתייה מכלי חרס ועוד).
- המעשה החמור כל כך והנדיר והעונש החריף כדי להרחיק מכך.
- מחיקת שם ה' - למען השלום.
- מעלת עם ישראל והשמירה על קדושת המחנה (רמב"ן)
- לא להרחיב כי מדובר במציאות רחוקה מעולם הילדים ומסובכת.

נקודות להרחבה ומקורות:

<u>היחס הבריא:</u> אפשר להקדים לפני הסוגיה מה צריך להיות היחס בין איש לאשתו , אך לחילופין, ניתן להביא את הדברים הללו בתוך הפסוקים. בתוך דברי הכהן מה זאת אומרת והרי אשה צריכה לאהוב את בעלה ולהיות רק איתו ובתוך זה להביא את היחס הנכון. יש להדגיש גם את מחויבות הבעל לכבד ולאהוב את אשתו (ואם היה עושה כך אולי לא היה קורה מה שקרה)

<u>ילד עם הורים גרושים וכדומה:</u> – להכין אותו מראש, אך גם הוא צריך לשמוע כיצד נראה בית עם שלום.

<u>רש"י:</u> "והעמיד הכהן" – "אלא מסיעין היו אותה ממקום למקום כדי ליגעה ותטרף דעתה ותודה".

<u>משנה סוטה</u> באופן כללי ראוי לפני שמלמדים לראות את המשניות להבנת הדינים השונים.

<u>סוטה א',ד':</u> "ומאיימים עליה כדרך שמאיימים על עדי נפשות ואומרים לה ביתי..." - כדאי לספר כיצד הכהן אומר לה: ביתי, תראי המנחה שלך משעורים, ללא שמן ולבונה (פרק ב' משנה א'),

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

אנו רוצים שתודי, את יכולה לעשות תשובה ויכופר לך עוונך. אפשר לתאר אולי אשה שבאמת פורצת בבכי ומודה.

<u>סוטה א', ד':</u> "עשי למען שמו הגדול שנכתב בקדושה, שלא ימחה שמו על המים" - ברור שעצם הריגתה קשה ולא להדגיש רק את מחיקת שם ה'. ה' מוכן שימחק שמו למען השלום. (התקוה היא שלא חטאה והדבר יביא שלום).

<u>סוטה א', ה':</u> "וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו" וכו'.

<u>סוטה א', ו':</u> "הייתה מתכסה בלבנים מכסה בשחורים, היו עליה כלי זהב וקטליות, נזמים וטבעות – מעבירין ממנה כדי לנולה... וכל הנשים מותרות לראותה, שנאמר: "ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה".

<u>סוטה ב', ה':</u> "על מה היא אומרת אמן אמן? ...אמן מאיש זה אמן מאיש אחר". - זו דוגמא של משנה שלא נביא לילדים כרגע כדי לא לסבך אותם יותר עם סיפור כזה מורכב שזינתה עם איש נוסף .

<u>סוטה ה', א':</u> "כשם שהמים בודקין אותה, כך המים בודקין אותו, שנאמר: ובאו, ובאו..." . הגמרא מבארת שמדובר על הבועל שמת במקום שהוא נמצא באותה מיתה משונה שהיא מתה.

<u>רמב"ן:</u> "והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי העניין הזה שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם <u>רובם עושים רצונו של מקום</u> כי חפץ למען צדקו לייסר הנשים שלא תעשינה כזאת יתר העמים ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם... הנס הגדול שהוא נעשה להם לכבודם ולהיות עם קדוש... והכלל שהוא נס וכבוד לישראל" (פסוק כ')

<u>ספר החינוך:</u> "שהוא שבח גדול באומה להיות לנו תחבולה להוציא מתוך לבבנו החשד בנשותינו ולדעת באמת אם זנתה האישה מה שאי אפשר לכל גוי וממלכה להיות... ומתוך כך תתרבה בין איש לאשתו אהבה ושלום וזרענו יהיה קדוש... ולכן בהיות העניין נס באומתנו וכבוד גדול להם" וכו'. (מצוה שס"ה)

"וכלל העניינים... לתקן מחשבת העושים במלאכה ולתת אל לבם כי המקולקל במעשיו – כל דרכיו יבואו בחרפה ובבושת". (מצוה שס"ו)

<u>פרשת נזיר פרק ו' פסוקים א' – כ"א</u>

על מה מדובר?

- פסוקים א-ז: נדר הנזירות הכולל בתוכו: איסור שתיית יין כולל כל מה שמופק מענבים: יין, שכר (יין חדש), חומץ, ענבים, צמוקים, חרצנים (גרעינים), זג (קליפות), איסור תספורת, ואיסור להיטמא למתים (אפילו אביו ואמו). סתם נזירות 30 יום.
- פסוקים ח- י"ב: נזיר שנטמא (טהרה בשבעת ימים, גילוח שערות ביום השביעי, הבאת קרבנות שתי תורים או בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה וכבש לאשם), ספירת הימים מחדש.
- פסוקים י"ג – כ"א: עם סיום הנזירות מביא כבש לעולה, כבשה לחטאת, איל לשלמים ועימו 10 חלות מצות ו – 10 רקיקי מצות ומושח אותם בשמן. תגלחת בלשכת הנזירים שבעזרת הנשים ושם מבשל את השלמים ולוקח מהרוטב

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

ושופך על השער ושורפו באש שתחת דוד השלמים. ומניף על כפי הנזיר זרוע וחלה ורקיק שניתנים לכהן.

דגשים מרכזיים:

- המצב הנורמלי – שמירת הגוף כדי לעבוד את ה'. ילד לא שייך להתנזרות מהמציאות.
- נזיר קדוש אך מתאים רק למצב של תיקון במקרה הצורך כמו הסיפור של שמעון הצדיק. 30 יום של תיקון ואז חזרה למציאות הרגילה.
- מעלת הנזיר עד שמביא חטאת כשמפסיק (רמב"ן)
- הודיה לה' בהבאת חלות מצות, כמו בקרבן תודה (הנצ"יב)

פירוט ומקורות:

<u>מסכת נזיר פרק א' משנה ג':</u> "סתם נזירות שלושים יום".

<u>תענית יא, ע"א:</u> תניא: רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר 'וכפר עליו מאשר חטא על הנפש', וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין **נקרא חוטא**, המצער עצמו מכל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה.
רבי אלעזר אומר: **נקרא קדוש**, שנאמר: 'קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו'. ומה זה שלא ציער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש, המצער עצמו מכל דבר - על אחת כמה וכמה.

<u>רש"י פסוק ב':</u> "כי יפלא. יפריש. למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף: נדר נזיר. אין נזירה בכל מקום אלא פרישה, אף כאן שפרש מן היין. [אין צורך להביא רש"י זה, שגם נמחק בתשע"ב מרשימת הרש"י למיצ"ב. אלא שהבאתי אותו כאן כדי לחזק את הגישה שהנזירות מתאימה רק כתיקון ורק זמנית ולא מתאימה לכל אחד. ילד אינו ברמה של פרישות מחיי העוה"ז]

<u>ספורנו:</u> "לנדור נדר נזיר" - "להיות נזיר ופרוש מן התענוגים המורגלים"

<u>ספורנו:</u> "להזיר לה' " - להפריש עצמו מכל אלה למען יהיה כולו לה', להתעסק בתורתו וללכת בדרכיו ולדבקה בו" (פסוק ב')

<u>ליקוטי אנשי שם:</u> "היא תורת הנזיר אשר ידור, כי הנדרים הם כלי קרב בידו לעשות מלחמתו, כי על ידם תשלום קורבתו אל ה'" וכו'. (פסוק ב')

<u>נדרים ט', ע"ב:</u> מימיי לא אכלתי אשם נזיר אלא אחד... אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה... ונסתכלתי בבואה שלי ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים, מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו: בני כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר: "איש כי יפליא לנדור" וכו'...

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

"אמר אביי שמעון הצדיק ור' שמעון ור' אלעזר הקפר כולן שיטה אחת הן דנזיר חוטא"

<u>פירוש הרא"ש:</u> מדקאמר עליך אמר קרא – איש וכו' – משמע דוקא כזה ראוי לנזור נזירות אבל כל אדם לא"

<u>ספורנו:</u> "מיין ושכר יזיר" – לא יסגף עצמו בצום שממעט מלאכת שמים כדבריהם ז"ל, ולא יצער גופו במכות פרושים, אבל יפריש עצמו מן היין שבזה הוא ממעט את התאווה, ומכניע יצרו ולא יתיש כולו בזה כלל" (פסוק ג')

<u>רמב"ן (פסוק י"ד):</u> "וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש. ועל דרך הפשט... וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלוקיו, כענין שאמר (עמוס ב, יא) ואקים מבניכם לנביאים ובמבחוריכם לנזירים, השוה אותו הכתוב לנביא וכדכתיב "כל ימי נזרו קדוש הוא לה' " והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם".

<u>ספר החינוך מצוה שע"ד:</u> כדאי לעיין בפנים.

<u>פרק ו' פסוקים כ"ב – כ"ז ברכת כהנים</u>

דגשים מרכזיים:

- מעט פסוקים (6) אך רב האיכות וראוי להדגשה.
- כהנים מלאי אהבה לעם. מברכים באהבה ובשמחה ובלב שלם.
- מתוך התרגשות בשמחה זו נשנן ונלמד את הפסוקים בעל פה!
- מצות עשה לכהן לברך.
- ה' הוא המברך.
- כל הקדושה ומעלת ישראל צריכה שמירה שתמשך, ועל כן צריך כאן ברכה.

פירוט ומקורות:

<u>רש"י:</u> "אמור" – מלא. לא תברכם בחפזון ובבהילות אלא בכוונה ובלב שלם"

<u>יברכך ה'</u> – ברכה פיזית, **<u>רש"י</u>** – "שיתברכו נכסיך". **<u>דעת זקנים:</u>** בעושר ובבנים. **<u>אבן עזרא:</u>** "תוספת חיים ועושר".

<u>וישמרך</u> - שישמור על הברכה שנתן לך. **<u>רש"י:</u>** "שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך", אך אם הוספנו פירושים אחרים ב"יברכך ה'" יש ללכת באותו כיוון שישמור על מה שנותן לך.

<u>יאר ה' פניו אליך</u> – ברכה רוחנית יותר. **<u>רש"י:</u>** יאר ה' פניו אליך. יראה לך פנים שוחקות, פנים צהובות: מתוך שמחה וחיבה. **<u>יונתן בן עוזיאל:</u>** "במעסקך באוריתא" - שיאיר לך פנים בלימודך. **<u>ספורנו:</u>** יגלה עיניך באור פניו להביט נפלאות מתורתו וממעשיו..." ובדומה גם הלקוטים ואור החיים. לילדים נראה להסביר – יראה לך פנים שוחקות שיתן לך את הברכה בשמחה וכן להוסיף שיעזור לך בלימוד התורה שתראה את האור והשמחה שבלימוד.

<u>ויחנך – רש"י:</u> ויחנך. יתן לך חן. להחיות את זה לילדים – כאשר אנו רוצים לעשות דברים טובים שאנשים יקבלו מה שאנו אומרים, כאשר אנו אומרים דברי תורה או מדברים עם אדם שרחוק מתורה

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

– שדברינו יתקבלו על אחרים. שהחברים יקבלו אותו לחברתם ויאהבו אותנו. **<u>האונקלוס ויונתן</u>** – שה' ירחם עליך.

<u>ישא ה' פניו אליך</u> . **<u>רש"י:</u>** יכבוש כעסו. לילדים - שגם אם אנו נכשלים ה' אוהב אותנו ולא עוזב אותנו. זה חשוב לילד הבטחון הזה שאוהבים אותו תמיד. אמנם מצטערים שהוא חטא אך אוהבים אותו (גם ההורים שלו כך). (ודרך אגב גם כהן חוטא יכול לברך. גם כהן מחלל שבת או אוכל לא כשר – רמב"ם הלכות נשיאות כפיים פרק ט"ו הלכה ז' ואל תתמה שהדיוט זה מברך וכו' – שמי שמברכם זה ה'. יש רק שני חטאים שאם הכהן נגוע בהם אינו יכול לברך: רוצח, ועובד ע"ז)

<u>האבן עזרא</u> – כל מקום שתפנה ה' ישא פניו להשגיח עליך

<u>הליקוטים</u> – במלחמה ה' ישגיח עלינו ויברך אותנו. נרחיב זאת גם לפרנסה ולכל דבר.

<u>מסכת סוטה דף ל"ח:</u> אמר ריב"ל מנין שהקב"ה מתאוה לברכת כהנים שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם..."

<u>רש"י פסוק כ"ז:</u> ואני אברכם. לישראל ואסכים עם הכהנים. דבר אחר ואני אברכם לכהנים:

כדאי להביא עוד הלכות ומדרשים: נוהגים שלא להסתכל בידי הכהנים כי השכינה שורה. מצות עשה לכהן לברך וכו'

<u>האברבנאל</u> – בבמדבר – סידור המחנה כיחידה אחת: - הדגלים, הלווים מסביב למשכן ועבודת הלווים, כאשר המשכן במרכז. (וכפי שהסברנו סוטה גם היא עניינה לאחד בין אשה לאיש. הנזיר מתקדש ומוסיף לאחדות ישראל). על גבי האחדות הזו שעם ישראל שוכן לשבטיו, מלא חן אז מתוך כך הכהן בא לברך ולהוסיף את העין הטובה שלו (האברבנאל מסביר שיש חשש לעין רעה לאחר כל היופי והסדור הזה אך לילדים ניתן להתמקד שריבוי האהבה שישנה בעם שמתוך כך הברכה מוסיפה קומה של אחדות).

<u>פרק ז' קרבנות הנשיאים</u>

על מה מדובר?

פסוקים א'-ט': תרומת העגלות על ידי הנשיאים: התאריך: א' ניסן, 6 עגלות ו 12 בקר, חלוקת העגלות: 2 לגרשון, 4 למררי,.

פסוקים י' – פ"ח: קרבנות הנשיאים שהוקרבו כפי סדר חנייתם: קערת כסף, מרק כסף, ששניהם מלאים בסולת עם שמן, כף זהב עם קטורת (למזבח החיצון), פר איל וכבש לעולה, שעיר לחטאת, 2 פרים, 5 אילים, 5 כבשים לשלמים.

פסוק פ"ט: התגלות ה' למשה מעל הכפורת.

דגשים מרכזיים:

- השמחה ביום הקמת המשכן (ללא הבאת המדרש שביום כלות – מלשון כלה הנכנסת לחופה)

עמירם אלבה
תשע"א amiramelba@gmail.com

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

- ההתנדבות בשמחה, תוך רצון להביע תודה וכן לתקן ולכפר..
- אחדות הנשיאים וצדיקותם
- כבוד התורה שלוקחים אותה בכתף.
- המצוה לשאת את הארון בכתף לכבד את התורה.
- חביבות הנשיאים שכל אחד מוזכר בפירוט (הפרק הכי ארוך בתורה).
- גדולת משה שה' מדבר איתו מאהל מועד (ספורנו).

פירוט ומקורות:

<u>רש"י (פסוק א'):</u> "ויהי ביום כלות משה - 'כלת' כתיב, יום הקמת המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה". כיון שדרשה זו אינה פשט הפסוק לא נביא אותה לילדים אך ננסה להעביר את המסר שלה, של השמחה הגדולה ביום זה.

<u>רש"י (פסוק ב'):</u> הם נשיאי המטות – שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם..."

<u>רש"י (פסוק ג'):</u> מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחילה..." בתרומת המשכן כמעט ולא נשאר לנשיאים מה להביא וכאן מביאים ראשונים.

<u>ספורנו:</u> "עגלה על שני הנשיאים - לאות אחוה ביניהם אשר בה יהיו ראויים שתשרה שכינה ביניהם..."

אור החים (פסוק י'): ויקריבו הנשיאיסוכו' – אמר פעם שניה ויקריבו הנשיאים לומר שהם עצמם טרחו בהבאת הנדבה עד המשכן, הגם שהם נשיאים לא חשו לכבודם".

<u>רש"י (פסוק י"ח</u>): "...בשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת שהיו יודעים בתורה... ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו..."

<u>ספר החינוך (מצוה שע"ט – משא הארון בכתף):</u> "לפי שכל עיקר כבודן של ישראל הוא התורה, שבה נבדלו משאר העמים ונעשו חלק ה', ע"כ ראוי וכשר לשאת אותה בכתפי האנשים הנכבדים והמקודשים שבנו" וכו'.

<u>רמב"ן (פסוק ב'):</u> "והנכון בטעם הכתוב כי הקב"ה חולק כבוד ליראיו... והנה הנשיאים כולם ביום אחד בהיאו הקרבן הזה שהסכימו עליו יחד, ואי אפשר שלא יהא אחד קודם לחברו וכבד את הנקדמים בדגלים בהקדמת ימים, אבל רצה להזכירם בשמם ובפרט קרבניהם ולהזכיר יומו של כל אחד, לא שיזכיר ויכבד את הראשון "זה קרבן נחשון בן עמינדב" ויאמר וכן הקריבו הנשיאים איש את יומו, כי יהיה זה קצור בכבוד האחרים, ואחרי כן חזר וכללם, להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך"

<u>רבינו בחיי:</u> שכבוד כל אחד שוה בעיני המקום לכן תאריך התורה בסיפור כל אחד מהם בשוה. (הארה למורה: גם בכיתה לזכור שכל ילד צריך לקבל תשומת לב אישית, ויחס הראוי. גם לילד שקט יותר, גם לילד שפחות מצביע וכו').

<u>מה חשבו הנשיאים בשעת הקרבת הקרבן?</u> ב'עקידת יצחק' בפרשת תרומה וכן באברבנאל על כלי המשכן מובא שעניין כלי המשכן הוא לבטא ולכבד את ה' השוכן בתוכנו ועל כן מדליקים נר במקום שהמלך נמצא וכו' וכן בספר החינוך על מצות הדלקת הנר "שציונו ... להגדלת הבית לכבוד ולתפארת בעיני הרואים וכל עניין הגדלה בו בשביל שיכניס האדם לליבו הכנעה וענוה".

עמירם אלבה
amiramelba@gmail.com תשע"א

רוב המקורות והדגשים המובאים בדפים אלו
מבוססים על שיעורי הרב גדי שר שלום המלמד ב
בית מדרש למלמדים – 0528990409
בית מדרש למורות - 0528553310

חומש במדבר בנין בנפש הילד או רק מבחן מיצב ?

על דרך זו ננסה להאיר כאן את הפסוקים: שמחה גדולה שה' בקרבנו, שה' משגיח עלינו ושומר עלינו מדבר איתנו(מבין שני הכרובים), מחכים אותנו (מהמנורה) ומפרנס אותנו (מלחם הפנים), דואג לבריאותנו וכו'. בכל שבט נביא את השמחה הגדולה בדבר אחר (כדאי לציין דבר הקשור אל אותו שבט. יהודה – פרנסה, יששכר – מחכים אותנו וכו'. וכך נרחיב את נושא השמחה וההשגחה בכל.

ספורנו (פסוק י"ג): "הנה כל אחד מהם הקריב כל מיני הקרבנות, והם עולה ומנחה, חטאת ושלמים וקטורת, לחנך המזבח ומשרתיו בכל מיני הקרבנות, חוץ מן האשם כי החטאת והאשם תורה אחת להם. וסיפר כל אחד מהם לבדו, להורות שכל אחד מהם כיון לכפר על פרטי חטאים שירבו בשבטו". קרבן השלמים בא להודות. כל שבט מודה לקב"ה על ששוכן בתוכנו. שבחר בנו מכל העמים ומשגיח עלינו. בקרבן העולה כל שבט רוצה להביע את הקדושה והתעלות של היום המיוחד הזה. כך שניתן להביא שכל אחד מודה ומכפר על מה שמתאים לשבטו.

רש"י (פסוק ט"ו): "פר אחד – המיוחד שבעדרו" הקרבן מכובד. יש כאן גם הרבה כסף וזהב .

לסיכום: דגשים מרכזיים שניסינו לקבוע בלב הילדים

- **חביבות עם ישראל שהשכינה שורה בתוכם**
- **שמירה על ממון אחרים ושלילת הגזל**
- **מעלת הכהנים והרצון להדבק בהם**
- **כבוד ושלום בין איש לאשתו**
- **הרצון שכל אחד יחזור בתשובה ויתקן את מעשיו**
- **אהבת עם ישראל ומעלת הכהנים שה' מברכם**
- **השמחה שבנתינה למשכן**
- **המיוחד שבכל אחד ומתן מקום לכל אחד**